N^ER 29

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 8 *Marca v. s.* 1829 *Roku.*

Wiadomości Krajowe.

Nowiny Dworu. *Dnia 1 marca.*

Dzisia rano Xiążę *Mortemart*, ambassador Francyi, miał honor bydź przyjętym na audyencyi prywatney przez Nayjaśnieyszych Cesarstwo Ichmość, Cesarza i Cesarzową. (*J. d. S. P.*)

Sankt-Petersburg dnia 1 marca.
(Journal de St. Petersbourg.)

Cesarz Jegomość raczył mianować kawalerem orderu *ś. Jędrzeja*, Xiążęcia *Mortemart*, ambassadora Francyi, przybyłego zawczora do tuteyszey stolicy.

— Przez naywyższy dyplomat pod dniem 8 lutego, Cesarz Jegomość raczył udarować wielkim krzyżem orderu ś. *Włodzimierza* 2giey klassy, jenerała porucznika *Wierewkina* 1go, komendanta Moskwy.

— Przez naywyższy dyplomat pod dniem 3 lutego, Cesarz Jegomość raczył nayłaskawiey, jenerała majora *Hermana*, naczelnika sztabu 2go korpusu pieszego, znaydującego się w świecie, mianować kawalerem orderu ś. *Anny* 1szey klassy. (*G. S*)

Doniesienie od Woyska Działającego.
Od dnia 26 stycznia do 7 lutego.

Główno-dowodzący Armią, Jenerał-Adjutant, Hrabia *Dybicz*, donosi o pomyślnych wyszukaniach nieprzyjaciela, uskutecznionych z *Prawodow*.

Jenerał-Major *Kupryanow*, wyszedłszy ztamtąd o północy 26 stycznia z 3ma batalionami, 1 harmatą i setnią kozaków, opanował wioskę *Asalbeli*, rozproszył znaydujących się tam Turków i odebrał 200 sztuk rogatego bydła, a w powrócie do *Prawodow* poraził i przepędził ścigający go oddział nieprzyjacielski. Strata Turków była dosyć znaczną w zabitych i ranionych, z naszey zaś strony zabito trzech szeregowych i raniono dwóch.

D. 31 stycznia Jenerał-major *Kupryanow* rozesłał czaty swe ku wiosce *Markowczy*, dla oczyszczenia go od nieprzyjacielskiego oddziału, który się tam rozłożył. Turcy, nie wytrzymawszy natarczywości jego napadu, rozbiegli się, porzuciwszy broń i konie, a ciemność nocna dopomogła im skryć się: pomimo to, nieprzyjaciel stracił w tém zdarzeniu więcey 20 ludzi w zabitych, a w liczbie jeńców znayduje się sam naczelnik oddziału, Ajan-Basza, *Chadża-Mehmed*. Z naszey strony nie straciliśmy żadnego człowieka.

We wsi *Markowczy* znaleziono znakomity zapas sucharów i jęczmienia.

Podług doniesienia Jenerała *Dovre*, Turcy zrobili dnia 31 stycznia wycieczkę z twierdzy *Żurży* w liczbie 3000 kawaleryi i piechoty, ale zostawszy spotkani przez półki kozackie, powrócili częścią do *Żurży*, a częścią po łodzie do *Ruszczuka*. D. 7 lutego, w siłach daleko przewyższających, ponowili oni kuszenie się swoje z równąż niepomyślnością i po niewielkiém z obustron strzelaniu przymuszeni byli wrócić do twierdzy, nie zrządziwszy nam naymnieyszey szkody.

Podług doniesienia Jenerała Hr. *Lanżerona*, w twierdzy *Turno* znaleziono jeszcze 7 dział, oprócz wiadomych już 44rech.

Mieszkańcy i załoga *Nikopolu*, zdjęci przestrachem tak szybkiego zdobycia twierdz *Kale* i *Turno*, w oczach ich dokonanego, i lękając się ukazania się woysk naszych pod murami swojemi, rozchodzą się do środka *Bulgaryi*, pomimo surowych środków dozoru i odpowiedzialności, któremi *Czapan-Oglu* stara się utrzymać ich w twierdzy. (z *Rus. Inw*).

Królewstwo Polskie.
Warszawa dnia 11 marca.
(z Kuryera Warszawskiego.)

JW. Ordynat Hrabia *Zamoyski* Prezes Senatu z *Maciejowic*, a JW. Jenerał *Djakow* z *Moskwy*, wrócił do *Warszawy*.

W *Paryżu* znayduje się teraz ubogi Polak, Jan *Szałkowski*, który, zwiedzając *Włochy*, nauczył się bardzo wiele śpiewów, a nawet trudnych aryj; śpiewa z pamięci, gdyż mało zna muzyki; głos jego śliczny, powszechnie jest chwalony.

W *Paryżu* wychodzi dzieło *Atlas literatury różnych narodów*. Wyszła już tabella *Polska* dokładna; wyszczególnieni są pisarze nasi, a nazwiska ich wymienione prawie bez błędów. Wyszczególnione są oraz nasze literatki żyjące, jako to: Xiężna Izabella *Czartoryska*, Xiężna *Wirtemberska*, Hrabina *Szoazel*, Hrabina *Rzewuska*, Panna *Tańska*, jako naypierwsza między literatkami, Pani *Białopiotrowiczowa*, z domu Xiężniczka *Giedroyciówna*; Pani *Widulińska*, Panna *Korzeniowska* i Pani *Malecka*.

Austrya.
Wiedeń dnia 20 lutego.
(z Gazety Warszawskiey.)

Feldmarszałek porucznik Baron *Radivojevich* w *Agram*, został mianowany jenerałem artylleryi, a Feldmarszałek porucznik Hrabia *Radecki*, dowódca dywizyi w *Peszcie*, jenerałem jazdy, z pozostawieniem go na stopniu brygadyera przy J. C. M. Arcy Xięciu *Ferdynandzie*. Jenerał-Major Baron *Langenau*, urzędujący dotąd w interessach woyskowych przy Seymie Związku Niemieckiego, udaje się w stopniu Feldmarszałka porucznika i dowódcy dywizyi do *Pesztu*, a jenerał-major, Hrabia *Latour*, będzie następcą jego w *Frankforcie*.

Pan *Bois le Comte*, sekretarz poselstwa francuzkiego, przybył dnia 15 b. m. z *Paryża* do tuteyszey stolicy.

Od kilku dni akcye bankowe spadły z 1,117 na 1,097 1/8.

Anglia.
Londyn dnia 22 lutego.
(z Gazety Warszawskiey).

Tkacze w fabrykach towarów jedwabnych w *Spitalfields*, podawszy niedawno prośbę do Xięcia *Wellingtona*, otrzymali od niego odpowiedź, iż oddawna zaymował się ich interessem, i nędzę ich przypisuje bardziey przemycaniu towarów, jak wpływowi dotychczasowych przepisów prawa na ich zarobek. Zakaz wprowadzania zagranicznych wyrobów jedwabnych, nie może dadź im

pożądaney pomocy. Xiążę przyrzekł starać się ile możności o zaradzenie nazawsze ich nędzy innym sposobem. Oświadczył nakoniec proszącym, iż Król Jmć polecił mu przeznaczyć tymczasowie pewną ilość pieniędzy na ich wsparcie. Odpowiedź ta Xięcia, dana na piśmie, ucieszyła bardzo ubogich tkaczów.

Sprawa wychodców portugalskich, których wystrzałami działowemi oddalono od wyspy *Terceiry*, skłoniła obecnego tu pełnomocnika brezyliyskiego do podania Lordowi *Aberdeen* skargi na Kommodora *Walpole*. Rzecz ta zapewne wytoczy się przed Parlament. Zaniesiono do Rządu francuzkiego prośbę o opiekę dla wychodców portugalskich. Słychać, iż Królowa portugalska, *Donna Marya da Gloria*, opuści Anglią, i w towarzystwie Hrabiów *Barbacena*, *Palmella* i *Rezende*, uda się do *Paryża*.

Gazeta *Bristol Merkury* zapewnia, iż z *Plymouth* wypłynął okręt do *Terceiry*, z rozkazem, aby przybywającym wychodcom portugalskim nie czyniono przeszkody w wylądowaniu na tę wyspę.

Mniemają, iż spór graniczny w Niższey-Kanadzie, może dadź powód do woyny ze Zjednoczonemi Stanami. Temuteż przypisują wyprawienie 15,000 broni do *Halifax*, tudzież rozkaz prędkiego uzbrojenia milicyi w Nowey-Szkocyi i Nowym Brunświku. Właśnie też sterem obu rządów kierują teraz wojownicy (*Wellington* i *Jackson*), którzy są skłonni do przyjęcia wyzwania.

FRANCYA.

Paryż dnia 24 lutego.

(z Gazety Warszawskiey).

Od roku 1816 do 1824 wydrukowano dzieł *Woltera* jedenaście wydań, czyli 2,133,000 exemplarzy; dzieł *Russa* także w tym przeciągu czasu dwanaście wydań, ale tylko 480,500 exemplarzy. W ostatnich latach, zdaje się, iż stosunek ten musiał bydź odmienny.

— *Dnia 26* —

Dziennik *Goniec francuzki* zapewnia, że listy z *Rzymu* podają, prócz dwóch wymienionych prałatów, trzeciego jeszcze kandydata do papiezkiey dostoyności; tym kandydatem ma bydź Kardynał *Fesch*, który posiada wielki majątek i jest jednym z naystarszych Xiążąt Kościoła.

Wiadomo, że Hrabia *Pozzo di Borgo*, Cesarsko-Rossyyski Poseł przy dworze tuteyszym, jest rodem z Korsyki i posiada tam obszerne włości. Nie dawno założył w dobrach swoich *Pruno*, pod kierunkiem Greka *Paleologa*, folwark wzorowy, pierwszy w *Korsyce*, ktory chociaż istnieje dopiero od sześciu miesięcy, atoli już obiecuje nie mało.

Listy z *Tulonu* namieniają o nowey wyprawie przeciw *Algierowi*, która się z wielkim pośpiechem przysposabia.

W *Neapolu* pokazała się choroba, która dała powód do użycia środków ostróżności, lecz nie okazała się niebezpieczną.

HISZPANIA.

Madryt dnia 14 lutego.

(z Gazety Warszawskiey).

Słychać, iż większość członków Rady Kastyliyskiey oświadczyła się za nadaniem powszechney amnestyi. Niektórzy twierdzą, iż Król Jmć podpisał już postanowienie w tey mierze, które jednak, nie będąc publicznie ogłoszonem, zostanie przyprowadzone do skutku.

Królowa Jeymość już zupełnie wyzdrowiała. Biulletyny o jey zdrowiu przestały wychodzić.

Niedawno wysłano z *Santander* oddział 13go półku liniowego przeciw herszt owi powstańców, *Lastra*, który się snuje w pobliskich górach.

Słychać, iż nałożoną zostanie kontrybucya 68,000,000 realów (17 milionów fr.); 48 milionów tey summy ma ciążyć na dobrach ziemskich, a reszta 20 milionów ściągnięte będą przez podwyższenie tak nazwanego podatku na słomę i sprzęty. Fundusze te są wskazane na wypełnienie obowiązków, jakich się Hiszpania podjęła względem Francyi i Anglii. Rząd ma zamiar zaciągnąć losem 32,000 rekrutów dla uzupełnienia woyska; z reszty ma utworzyć kilka półków piechoty dla naszych osad, do czego czynią znaczne przygotowania. Nayważsza rada wojenna odbyła w tych dniach posiedzenie, a nawet Kommissya mająca się trudnić zaciągiem, zgromadzała się już kilka krotnie. Królestwo Ichmość zamyślają udać się do kąpieli w *Carratraca*, a ztamtąd do *Malagi*, *Grenady* i *Sewilli*, a może i do Galicyi. Jenerał *Don Józef Zayas*, bawiący teraz w *Kadyxie*, skazany został na zapłacenie municypalności w *Hawannie* summy 25,000 franków, która mu ją dla załatwienia pewnych poleceń z góry zaliczyła. Xiążę Pokoju, który po śmierci 2giey swojey małżonki, Hrabiny *de Chichon*, mieszka w *Rzymie*, wezwał do siebie pierwszą swoję małżonkę Hrabinę *Castillo Fiel*, w celu odnowienia z nią związków małżeńskich, a tém samém uprawnienia syna, którego mu zrodziła.

— *Dnia 16* —

Widać nadzwyczayną czynność we wszystkich portach i na warsztatach okrętowych tego Królestwa; nadewszystko zwraca uwagę rząd na dobrych maytków z prowincyi Biskai i do tey służby zaciągnął wiele młodych i zdatnych ludzi w *Bilbao*, *Santander* i w okolicach. Znaczne czynią przygotowania w *Ferrolu*, w *Barcellonie*, a nadewszystko w *Kadyxie*. Cel ich wcale nie jest tajemnicą w *Madrycie*; tak on pochlebia hiszpańskiey dumie, iż mu niepotrafi duch stronnictwa by naymniey zaszkodzić. Wspomnienia Hiszpanii na jey dawną wielkość i władzę, łudzą możnych kupców, i łatwo skłonią ich do składek dobrowolnych, jeżeli rząd o to ich wezwie. Powszechnie mniemają w *Madrycie*, że teraz bardzo jest korzystna pora do zdobycia amerykańskich prowincyy; ufają Hiszpani, iż zwłaszcza w Mexyku i w Peru jak naychętniey przyjętymi będą. Spokoyność, która teraz w Hiszpanii panuje, ułatwia Królowi to przedsięwzięcie, a wyższe duchowieństwo nie tylko je pochwala, ale chce wspierać. Arcy-Biskup Toledański przyrzekł dać na nie milion realów. Z francuzkich handlowych portów Śródziemnego morza, oraz z *Bajonny* wysłano do portów hiszpańskich znaczne transporta materyałów okrętowych; płacą za nie, jak nayregularniey, dobremi wexlami na *Paryż* i *Marsylią*. Z Anglii także dostarczają wiele materyałów okrętowych, za które Hiszpania zbożem płaci. Wszystkie wojenne i przewozowe okręty zbiorą się naprzód w *Hawannie*.

PRUSSY.

Berlin dnia 2 marca.

Według ogłoszonego etatu przychodów i wydatków Królestwa Pruskiego na rok 1829, ustanowione są pierwsze i drugie na 50 milionów 796,000 talarów. (*z Gaz. War.*).

WŁOCHY.

Rzym dnia 14 lutego.

(z Gazety Warszawskiey).

Na zgromadzeniu Kardynałów naczelników, które się odbyło dnia 11 b. m. w pałacu Kardynała *Somaglia*, Dziekana ś. Kollegium, mianowani zostali na czas wakującey Stolicy Apostolskiey następujący Prolegaci: *Ciacchi*, Prolegatem w *Bononii*; *Brignole*, Prolegatem *Ferrary*; *Trajetto Caraffa*, Prolegatem *Ravenny*; *Folicaldi*, Delegatem *Forli*; *Meli-Lupi Soragna*, Delegatem w *Fermo*; *Spada-Medici*, Delegatem w *Spoleto*, a *Ricasoli* Ponentem *del Buon Governo*.

Wieczorem d. 11 b. m., naczynie, zawierające w sobie wnętrzności zmarłego Papieża *Leona XII*, wstawione było do karety, i w towarzystwie Jego Pazia i dwóch masztalerzy, którzy z zapalonemi pochodniami szli po bokach teyże karety, było przewiezione do przysionka Kościoła parafialnego śś. *Wincentego* i *Anastazego a Trevi*; według dawnego zwyczaju i stosownie do Bulli zmarłego Papieża. Proboszcz tego Kościoła *Emidio Jacopini* w gronie duchownych przyjął to naczynie w bramie i wniósł do rzeczonego

Kościoła, gdzie im dał zwykłą śmiertelną absolucyą.

Zrana dnia 12 ciało Oyca ś., nabalsamowane i ubrane w sutannę białą, w mucet czerwony i kołnierz, wystawione było na łożu z baldakinem karmazynowym, w kaplicy *Sixtusa IV*, na Watykanie. Trzydzieści świec paliło się na rogach, i czterech ze szlacheckiey gwardyi stało na około. Oycowie Penitencyaryusze Bazyliki Watykańskiey, odmawiali pacierze, zaczęte od chwili, w którey Oyciec ś. żyć przestał.

Dozwolono ludowi wniyść do tey kaplicy dla okazania żalu i wzniesienia modłów za Naywyższego Pasterza.

Następnego poranku odprawili Kardynałowie w pałacu Apostolskim na Watykanie, pierwszą powszechną kongregacyą. Na tém zgromadzeniu czytane były postanowienia Papieżów względem *Conclave*, i każdy Kardynał w szczególności wykonał na nie przysięgę. Naczelny Mistrz obrzędów *Zucche*, złamał potém pierścień rybacki, w obecności wszystkich Kardynałów i zniszczył pieczęć Kancellaryi Apostolskiey. Sub-Dataryusz wziął do schowania opieczętowaną skrzyneczkę próśb, a jeden z Urzędników Sekretaryatu Brewiów, skrzyneczkę wszystkich Breve; poczém Pana *Capelletti* potwierdzono na urzędzie Gubernatora *Rzymu*; a X. Angelo *Mai*, Sekretarza ś. Kongregacyi i pierwszego bibliotekarza Watykańskiey biblioteki, wybrano na mowcę pogrzebowego.

Na teyże Kongregacyi wybrano na deputowanych do budowy *Conclave*, które się ma odbyć w pałacu Apostolskim Kwirynalnym, Dostoynych Kardynałów *Galeffi*, *Falzacappa* i *Rivarola*.

Następnie udali się Kardynałowie do kaplicy Syxtyńskiey, gdzie zwłoki Oyca ś. były wystawione; ztąd poprowadziło je Duchowieństwo Bazyliki Watykańskiey, w ubraniu pontyfikalném i z dystynkcyą przynależną naywyższey godności, do Kościoła ś. *Piotra*. Ośmiu Kapelanów w komżach niosło trunę, i tyluż Kanoników końce całunu; po obu stronach szły gwardye: Szlachecka i Szwaycarska; a tuż za ciałem wszyscy Kardynałowie. Przez Królewskie schody i przysionek, ciało wniesione zostało do Bazyliki i położone na wysokim katafalu. Tu X. *della Porta*, Patryarcha Konstantynopolitański, Vicegerent i Kanonik Kościoła ś. *Piotra*, powtórzył absolucyą śmiertelną, poczém się Kardynałowie oddalili. Z katafalku zaniesiono zwłoki do kaplicy Nayświętszego Sakramentu, i tam zaraz przy kracie tak postawiono, iżby lud mógł całować nogi. Tłumy niezliczone wiernych schodziły się dla oddania ostatniey czci Naywyższemu Rządcy Powszechnego Kościoła. Zrana dnia 14 rozpoczęły się dziewięciodniowe exekwie. Rozpoczęły się także we wszystkich Kościołach Stolicy modły, za duszę dostoynego zmarłego, w obec licznie zgromadzonego ludu.

— *Dnia 16* —

Dziewięciodniowe exekwie za duszę Oyca ś. zaczęły się zrana dnia 14 b. m. W pierwszym dniu celebrował Kardynał *Pacca*, Poddziekan ś. Kollegium. Na tym żałobnym obrzędzie, obecne było ś. Kollegium, Prałaci i wszyscy upoważnieni do assystowania w kaplicy.

Po mszy Kardynałowie udali się do Izby Kapitulney, w celu odprawienia tam drugiey powszechney Kongregacyi. Na tey Kongregacyi potwierdzeni zostali, według zwyczaju, wszyscy urzędnicy w *Rzymie* i w Państwie Papiezkiém, również potwierdzono Prałatów, do tymczasowego rządu prowincyi wyznaczonych. Po czém przybyli PP. Konserwatorowie *Rzymu*, dla wynurzenia żalu z powodu śmierci Naywyższego Kapłana, i wznowienia hołdu uszanowania i uległości. Następnie Kardynałowie Deputowani do budowy *Conclave*, zdali sprawę, w jakim stanie znaydują się roboty.

Wieczorem kości Oyca ś. *Piusa VII* wyjęto z niszy, gdzie umieszczone były, i zaniesiono do Grot Watykańskich, gdzie złożone bydź mają w grobowcu, który, według rozporządzenia Kardynała *Gonsalvi*, jest robiony przez sławnego rzeźbiarza *Thorvaldsena*. Grobowiec ten postawiony będzie przyszłego lata przy ołtarzu ś. *Grzegorza* w Bazylice Watykańskiey.

Szwecya.

Sztokolm dnia 8 lutego.

(z Gazety Warszawskiey.)

Przy odbytym dnia 28 stycznia obrzędzie chrztu Xięcia Gothlandyi, Król Jmć, tudzież Królewicz Następca tronu byli ubrani w dawnych strojach. Mieli hiszpańskie kapelusze ze strusiemi piórami, hiszpańskie suknie z *drap d'argent*, białe spodnie, białe jeździeckie bóty wykładane gronostajami i złote ostrogi. Także hiszpańskie płaszcze z *drap d'argent* i z gronostajami, rycerskie miecze, rycerskie rękawiczki ze srebrnemi frędzlami, tudzież łańcuchy orderowe. Zapinki na kapeluszach i wszystkie inne guziki, tudzież ordery były z brylantów. Królowa Jmć miała na głowie biały tok ze strusiemi piórami, wysadzany bogato brylantami, podobnież białą bogato srebrem przerabianą suknię, wszystko w naynowszym smaku i równie bogato brylantami ozdobione. Kommandorowie szwedzkich orderów, byli wszyscy w ubiorach z czasów rycerskich. Kawalerowie orderu Serafinów, w kolorach białym i czarnym; orderu Wazy, w czarnym i białym; zaś Gwiazdy północney, w czerwonym i białym. Król Jmć i Następca tronu, mieli przez cały czas obrzędu odkryte głowy. Sala, w którey odbył się obrzęd, była tak urządzona, iż wązką jey stronę zaymowała srebrna chrzcielnica pod baldakimem, za nią stało czterech duchownych w ubiorze urzędowym. Siedzenie dla rodziny Królewskiey urządzono przy szerokiey stronie sali, zaś na stronie przeciwległey, ciało dyplomatyczne miało swoje mieysce. Na galeryi wzniesioney na przeciw duchownych, umieszczony był chór muzyki i śpiewaków. Marszałek Państwa, Minister sprawiedliwości i Minister Norwegski siedzieli na krzesłach, obróceni twarzami do rodziny Królewskiey. Po dopełnieniu chrztu, podczas którego Hrabia *Brahe*, trzymał na ręku młodego Xięcia; rodzina królewska przeszła przez salę i rozmawiała z wielu przytomnemi osobami. Pięćset dwanaście wystrzałów z dział ogłosiły miastu tę uroczystość.

Portugalia.

Lizbona dnia 4 lutego.

(z Gazety Warszawskiey.)

Don Miguel przybył wczoray powtórnie z infantkami, siostrami swemi, do tuteyszey stolicy, i udał się do kościoła ś. *Łucyi*. Jeneralny intendent policyi doniósł przed kilku dniami rządowi, iż pewny majętny obywatel, usiłuje wzniecić powstanie w mieście *Villafranca*, o 5 mil ztąd, i w domu jego spiskowi miewają schadzki. Posłano więc rozkaz tamecznemu sędziemu kryminalnemu, aby tego obywatela i wspólników jego uwięził, co też nastąpiło; znaleziono w domu jego buntownicze odezwy i inne papiery, tyczące się spisku. W tymże czasie uwięziono w *Lizbonie* kupca, nazwiskiem *Philipp*, który ułatwiał korrespondencyą między spiskowemi w *Lizbonie i Villafranca*; u niego także znaleziono ważne papiery. Spisek ten ma związek ze spiskiem jenerała *Moreira* i pułkownika *Chabi*.

Gazeta dworska tuteysza ogłosiła, iż Hrabia *Rio-Pardo*, minister woyny, został uwolnionym od urzędu. Xiążę *Cadaval* jest tymczasowym następcą jego. Vice Hrabia *Santarem*, minister spraw zagranicznych, i Hrabia *Diego*, minister skarbu, prosili także o uwolnienie od urzędu; lecz według życzenia Królowey wdowy, jeszcze niejaki czas sprawować będą swoje obowiązki. Hrabia *Barbacena*, szef głównego sztabu *Don Miguela*, prosił także o dymissyą; następcą jego ma bydź *Ayres Pinto*. Dotychczasowy intendent policyi *de Lima* złożył urząd. Margrabia *Ballas* najął mieysce na okręcie francuzkim, i wspólnie z Hrabią *Rio-Pardo* chce oddalić się z Portugalii. Kil-

ka oraz innych znakomitych osób wybiera się za granicę.

Zaniechano wyprawy przeciw wyspie *Terceirze;* lecz osady na wyspach *Maderze* i *ś. Michała* mają bydź powiększone, a okręty wojenne krążyć będą przy *Terceirze*. Przyczyną tego postanowienia są listy odebrane z *Londynu*, w których Hrabia *da Seca* uwiadamia ministra spraw zagranicznych *Santarem*, że Hrabia *Aberdeen* oświadczył mu, iż rząd angielski przeszkodzi równie wszelkiemu przedsięwzięciu *Don Miguela* przeciw *Terceirze*, jak przeszkodził wylądowaniu wychodców portugalskich na tę wyspę.

Ameryka.

(z Gazety Warszawskiey.)

Pierwszy udzielny akt mieszkańców *Montevideo* dla ułożenia projektu do kształtu rządu tego kraju, w skutku umówioney między nim, a Brezylią pod pięcioletnią gwarancyą Anglii, niepodległości, uskutecznionу został dnia 26 października r. z. niedaleko miasta *Montevideo*. Gubernator brezyliyski zgromadził mieszkańców w kościele tego miasta, dla wybrania deputowanych, ale oddalił się, gdy niektórzy obywatele przeciw wszelkiemu wpływowi zagranicznemu protestacyą założyli. Wybór notablów z *Montevideo* odbył się w zupełnym porządku. Wszyscy mieszkańcy od 21 roku życia, oprócz niewolników i jeszcze od roku nieosiadłych, należeli do głosowania. Okręgi prowincyonalne wybierają 40 deputowanych. Dnia 28 listopada miało się odbyć pierwsze ich posiedzenie w *St. Jose*, na którém mieli się naradzać nad zasadami przyszłego kształtu rządu. Skoro się kongres zgromadzi, ustanie w całym kraju *Banda-Oriental*, rząd brezyliyski, i ani wątpić, że deputowani na wzór innych rzeczypospolitych południowo-amerykańskich zgodzą się na republikański kształt rządu.

Gazety amerykańskie donoszą, iż dnia 2 grudnia wkroczyli jenerałowie *Guerrero* i *Santa-Ana* do miasta *Mexyku*. Pospólstwo przyłączyło się do nich i uderzyło na woysko rządowe i milicyą, odniosło zwycięztwo po kilkodniowym boju, w czasie którego blisko 800 ludzi życie utraciło. Kongres w obawie, aby nie szturmowano pałacu jego, wyniósł się z miasta z prezydentem rzeczypospolitey *Guadalupa Victoria*, wielu członkami rządu i innemi osobami. Pozostali z pełnomocnictwami kongressu ministrowie, musieli mianować nowych urzędników, podług upodobania strony zwycięzkiey. Rabowano następnie część miasta przez kupców zamieszkaną, a mianowicie złupiono wiele domów niemieckich, angielskich, francuzkich, 40 dawnych hiszpańskich i 400 mexykańskich. Szacują wyrządzone szkody na 3,000,000 dollarów; inni zapewniają, że obliczenie to jest przesadzone; podług innych zaś doniesień ponieśli kupcy 6,000,000 dollarów straty, a może nawet więcey. Mówią, że pospólstwo zerwało banderę angielską z gmachu konsula angielskiego. Dnia 20 grudnia zdawało się, iż spokoyność już przywróconą została, wszelako większa część domów stała jeszcze zamkniętą. Skonfederowane prowincye mexykańskie powzięły wiadomość o takiém pogwałceniu konstytucyi z oburzeniem, i czyniły przysposobienia do przywrócenia porządku, ale nadaremnie: bo całe woysko oświadczyło się za *Guerrero* i jawnie żądało wypędzenia z *Mexyku* wszystkich dawnych hiszpanów. Za tym przykładem poszło wraz z innemi miasto *Alvarado*. Doniesienia z *Vera Cruz* są z sobą sprzeczne; podług świadectwa naywiarogodnieyszego, oddział *Guerrery*, z 8,000 ludzi złożony, znaydował się od tego miasta tylko o 5 mil angielskich, i co chwila spodziewano się jego napadu; osada składała się tylko z 500 ludzi, a oficerowie naradzali się nad warunkami, pod jakiemi myśleli się poddać, i byli przekonani, że nie jest w ich mocy zabezpieczyć miasto od rabunku. Kapitan okrętowy, który przywiózł te wiadomości, widział wkrótce po swoim odjeździe zdala wielkie tumany dymu ponad miastem wznoszące się. Późnieysze listy z *Vera-Cruz* donoszą, że władze prowincyi *Vera-Cruz* dnia 27 grudnia nowy rząd mexykański uznały. W takich okolicznościach zatamował się handel, tém bardziey, iż dowódcy zwycięzkiey strony ściągają zkąd mogą i różnemi sposobami kapitały, na handel przeznaczone.

Turcya.

Od granic tureckich 13 lutego.

(z Gazety Warszawskiey).

Goniec Smyrneński umieścił następujący list z *Alexandryi* pod dniem 24 grudnia roku zeszłego: „Handel tuteyszy ciągle jeszcze zatamowany, ponieważ w główney jego odnodze, w interessach zbożowych, żadna nie zaszła zmiana. Wysoka cena zboża odstrasza od wszelkiego przedsięwzięcia; a naynowsze doniesienie z Archipelagu o zabraniu kilku okrętów przez korsarzy greckich zatrwożyły do reszty spekulantów i kupców. Ani handel, ani skarb Egiptu nie odniósł żadney korzyści, ztąd, że kray ten przestał mieć udział w sprawie wschodu, i wszelkie nadzieje, jakie sobie w tey mierze czyniono, są zawiedzione. Stan taki, dopóty trwać będzie, dopóki greccy korsarze żeglugi niepokoić nie przestaną. Wszakże i wewnętrzna administracya Egiptu przyczynia się do takowego odrętwienia. Handel ponosi straty z powodu samokupstwa, na którém nawet rząd nie zyskuje. Vice-Król nie dozwala zniżenia ceny zboża, nieodzownie potrzebnego dla ożywienia handlu. Ogromne zapasy wszelkiego gatunku zboża nagromadzone są w magazynach i nie ma nadziei, iżby mu doradzono zniżyć ich cenę i puścić je w obieg. Gdyby handel był wolny, nie byłoby ani tego zatamowania, ani takiey trwogi; pośród naywiększey obfitości źródła pomyślności kraju nie zasychałyby. Lecz rząd będzie musiał w końcu sprzedawać, ieśli nie zechce nagromadzać coraz bardziey zapasów. Zbliża się pora zbiorów i zapewne będą one dobre, bo wylew *Nilu* był pomyślny. Duch wojenny wzmaga się coraz bardziey. W *Kairze* i okolicach tego miasta organizują kilka półków strzelców konnych i ułanów. Przyjęto za wzór uniform francuzkich huzarów, oraz ich siodła i wędzidła. Vice-Król wraz z synem pragnie przywieść do skutku nową organizacyą woyska i powiększyć siłę zbroyną. Mówią, że *Ibrahim* przedsięweźmie wkrótce wyprawę przeciw Wehabitom. Egipt zaczyna teraz wydawać rośliny farbierskie. W czasie bytności Panów *S. Leger* i *Gros*, którzy wykupywali jeńców Greckich, niektórzy Grecy, zupełnie wolni, zmówili się z Turkami, udali, że są niewolnikami i obracali na swą korzyść pieniądze na wykupne dane. Ale wnet wykryło się ich oszustwo i odtąd Francuzi byli ostróżnieysi."

Rozmaite wiadomości.

(z Kuryera Warszawskiego.)

Baszowie w Azyi odebrali rozkaz Sułtana, aby ze swojemi oddziałami woyska udali się do *Erzerum*, gdzie pozostaną pod rozkazami *Saliha* Baszy.

Nowo organizująca się gwardya Sułtana, składająca się z synów znakomitych Turków, już ma 7000 ludzi.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Litewskiego Wojennego Gubernatora.
Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 29.

Wilno dnia 8 Marca v. s. 1829 roku.

ОБЪЯВЛЕНІЕ.

3 ИМПЕРАТОРСКАГО Воспитательнаго Дома, отъ Санктпетербургскаго Опекунскаго Совѣта симъ вторично объявляется что въ ономъ продается съ аукціоннаго публичнаго торга заложенное и просроченное недвижимое имѣніе Помѣщика Іозефата Іозефатовича Важинскаго, состоящее Могилевской Губерніи въ Повѣтахъ: Чириковскомъ: сельца Боровой 5, въ деревняхъ: Дубровицѣ 81, Боровой 152, Клиновѣ 43, Свадковичахъ 11, Костюшковичахъ 110, и Климовецкаго въ деревнѣ Кораблевѣ 53 а всего 455 мужеска пола душъ писанныхъ по ревизіи 1816 года, съ рожденными послѣ ревизіи, со всею принадлежащею къ нимъ землею, и всякимъ на оной строеніемъ; для чего назначены сроки торгамъ сего года марта мца: первый 5, второй 7, и третій 12 числъ. Желающіе купить имѣніе сіе могутъ являтся въ Опекунскій Совѣтъ помазанныхъ числъ въ присудственное время, и видѣть въ ономъ продаваемому имѣнію, опись, условіе, и форму купчей крепости.

Экспедиторъ Осмоловски.

3 Od Rady Opiekuńczey S. Petersburskiey Cesarskiego Domu wychowania ninieyszém powtórnie ogłasza się: iż w niey przedaje się przez aukcyą z publicznego targu oddany na ewikcyą za ominieniem terminu, nieruchomy majątek obywatela Jozefata Jozefatowicza Ważyńskiego, położony Mohilewskiey gubernii w Powiatach Czerykowskim: majątku Borowy 5, we wsiach Dubrowicy 81, Borowey 152, Klinowie 43, Swadkowiczach 11, Kostiuszkowiczach 110, i Klimowickim: we wsi Korablewie 53; w ogóle 455 płci męzkiey dusz, zapisanych do rewizyi 1816 roku, z urodzonemi po rewizyi, ze wszelką należącą do nich ziemią, i wszelkiém na niey zabudowaniem; dla czego naznaczono terminy do targow, tego roku miesiąca marca: 1szy 5, 2gi 7 i 3ci 12. Życzący kupić ten majątek zechcą przybyć do Rady Opiekuńczey pomienionych dni w czasie posiedzeń, i widzieć w niey przedającego się majątku inwentarz, warunki i formę przedażnego prawa.

Expedytor Osmołowski.

---

1. Od Litewsko-Wileńskiego Gubernialnego Rządu Czasowey Expedycyi ogłasza się, iż dla uzyskania skarbowey należności od wileńskiego żyda Michała Gordona i ewiktora za nim zmarłego obywatela Józefa Łappy, za niedostawienie przez pierwszego do wileńskiego prowiantskiego magazynu prowiantu, wieś ostatniego Dobeyki w wiłkomierskim powiecie położona, ze wszelkiemi do niey przynależnościami, oddana na publiczną przedaż, i do tego naznaczono terminy: 1szy 6, 2gi 8 następującego maja, a 3ci ostateczny we 3 miesiące od dnia pierwszego wydrukowania, które poźniey nastąpi w St. Petersburskich albo Moskiewskich gazetach; zatém życzący kupić pomienioną wieś Dobeyki, zechcą przybydź na wyżey pomienione terminy do tego Rządu. Dnia 2 marca 1829 roku.

Sowietnik Dmitrewski.
Sekretarz Sokołowski.
Naczelnik Stoła Konarzewski.

---

1. Od Litewsko-Wileńskiey Magistratury Powszechney Opieki ninieyszém ogłasza się, iż w niey będą się odbywać publiczne targi: 1szy 27, 2gi 28 marca i 3ci ostateczny 1 kwietnia bieżącego 1829 roku, na oddanie od dnia 23 tegoż miesiąca w arędowną dzierżawę od jednego na trzy lata drewnianego na murowanych izbicach mostu, tutay na rzece Wilii znaydującego się, do funduszu szpitala ś. Jakuba należącego; zatém życzący wziąć takowy most, zechcą na oznaczone terminy w czasie posiedzeń przybydź do Magistratury Powszechney Opieki z prawnemi ewikcyami w proporcyi summy 12,000 rubli ass., gdzie okazane będą warunki kontraktu i opisanie mostu. Dnia 28 lutego 1829 roku.

Непременный Членъ Коллежскій Ассесоръ и Кавалеръ Петръ Клейстъ.
Секретаръ Иванъ Солимани.
Начальникъ Стола Губернскій Секретаръ Андржеевскій.

---

1 Magistrat miasta Wilna po podaney od Maryanna Wilkańca prośbie, wszelką po zeszł. w dniu 31 decembra przeszłego 1828 r. braciejego Mateuszu Wilkańcu kupcu Wileńskim w handlu szmuklerskim przez niego w tymże mieście Wilnie utrzymywanym, oraz dalszą pozostałość i papiery, na samym wstępie zinwentował, a następnie w dniu 4 przeszłego mca febr. pomienionemu Maryanowi Wilkańcowi, jako bratu pod rewers jego i paręcznika po nim Andrzeja Jankowskiego oddał, i odtąd handel jedwabin i szmuklerskich robot w sklepie po zeszłym Mateuszu Wilkańcu pozostałym rozpoczęty został, żeby zaś względem prawa do sukcessyi tegoż Maryana Wilkańca a także swobodności funduszu po Mateuszu Wilkańcu pozostałego nie zostawać w obojętności, do tego celu Magistrat o zeyściu Mateusza Wilkańca wszystkie interessowane osoby uwiadamia i jeśli są jacy oprócz rodzonego brata jego Maryana Wilkańca bliźsi albo na równym z nim stopniu sukcessorowie, a także pretensorowie do funduszu po zeszłym Mateuszu Wilkańcu pozostałego, aby z dowodami i pretensyami swemi nie później, jak naydaley do wyyścia roku i 6 niedziel do datty opublikowania niniejszey awizacyi pod upadkiem rzeczy jawili się, wzywa i obowiązuje. R. 1829 mca marca 6 d.

Marcin Straus Burmistrz.

---

1 W Magistracie miasta Wilna odbywać się będą w teraźnieyszym miesiącu marcu publiczne licytacye na oddanie z datty 23 następującego mca apryla w jednoroczną arędowną dzierżawę domow w wiedzy tego Magistratu zostających, a mianowicie: w dniach 14, 15 i 18 domu Exdywizorskiego Stanisława Dawszkiewicza na Zarzeczu pod N. 557; w dniach 19, 20 i 21 domu Tadeusza Winnickiego przy ulicy Sto Stefańskiey pod N. 1225 i w dniach 22, 26 i 27 tegoż mca marca domu Star. Szmóyły Landy przy ulicy Niemieckiey pod N. 379 położonych. Ktoby zatém życzył takowe domy wziąść w dzierżawę, zechce w oznaczonych terminach jawić się do Magistratu Wileńskiego, gdzie poinformować się można każdego czasu i o warunkach do takowych licytacyy posługiwać mających. Roku 1829 miesiąca marca 5 dnia.

Marcin Straus Burmistrz.

3 Magistratura Powszechney Opieki gubernii Litt. Wileń. zawiadamia, iż dom zmarłego Józefa Doroszki Radcy Honorowego na ulicy Dominikańskiey pod N. 425 sytuowany, w zawiadywaniu jey zostający wypuszcza się w jednoroczą arendowną possesyą z dnia 23 kwietnia idącego 1829 roku; a zatém życzący zaarędować takowy dom zechcą jawić się do Magistratury Powszechney Opieki z dostateczną ewikcyą na termina: pierwszy 26, drugi 28 i trzeci ostateczny 30 miesiąca marca. Działo się na sessyi teyże Magistratury, 28 lutego 1829 r.

Непременный Членъ Коллежскій Ассесоръ и Кавалеръ Петръ Клейстъ.

Секретарь И. Солимани.

Начальникъ Стола Губернскій Секретарь Андржеевскій.

---

2. Magistrat Miasta Wilna, ze skutkow postanowienia w dniu dzisieyszym za ukazem Sądu Głównego Wileń. 2go Wremiennego Departamentu nastałego, wydaje ninieyszą awizacyą w tém: iż w terminach 1szym dnia 14, 2gim dnia 15 i 3cim dnia 16 uskuteczniać się będzie w sali Sądowey ninieyszego Magistratu publiczna licytacya, na wyprzedaż wiecznością kamienicy zmarłego Burmistrza Minkiewicza na ulicy Sawicz pod N. 54 sytuowaney, na przypadek zaś niewyprzedania oney wiecznością, taż kamienica w terminach 1szym dnia 18, 2gim dnia 20 i 3cim dnia 21 bieżącego miesiąca marca na lat trzy zostanie w arędę wypuszczona, o czém aby Ichmość ambienci byli świadomi i do takowych licytacyow przystępowali; Magistrat ogłasza. 1829 marca 2 dnia.

Adam Goławski P. Burmistrz.

---

2. Izba Skarbowa Grodzieńska podaje do powszechney wiadomości, że na mocy konstytucyi 1775 roku i opinii Rady Państwa 17 lutego 1825 roku Naywyżey zatwierdzoney, będą się przedawać z publiczney licytacyi majątki pojezuickie Użanka i Rudawka w Nowogródzkim powiecie leżące, w których się znaydują porządne ekonomiczne budowle, a włościan liczy się dusz 271. Życzący nabydź takowe majątki razem lub pojedyńczo na zasadzie ustaw o dobrach pojezuitskich, raczą przybydź do Izby skarbowey na licytacyą, odbywać się mającą w pierwszych dwóch terminach 1go i 3go apryla miesiąca teraźnieyszego roku, w trzecim zaś ostatecznym, mającym przypaśdź we dwa miesiące od pierwszego wydrukowania podobnego ogłoszenia w St. Petersburskich gazetach, o którym będzie osobne oznaymienie w Kuryerze Litewskim, summa szacunkowa pomienionych majątkow Użanki i Rudawki jest kapitał na nich rubli sr. 20,833 kop. 33⅓, od którego płaci się corocznie procentu szóstego rubli sr. 1,250. Licytujący obowiązany będzie złożyć ewikcyą pewną, wyrównywającą trzeciey części kapitału.

Antoni Krupowicz Assesor.

Buchalter Leon Krupowicz.

---

2. Od Podolskiey Magistratury Powszechney Opieki ninieyszém ogłasza się, iż na przedaż oddanych na ewikcyą tey Magistraturze za ominienie terminu 100 płci mężkiey włościańskich dusz, obywatela Jana Bohusza, Kamienieckiego powiatu w części miasteczka Balina Cyganówką zwanego, znaydujących się, dla uzyskania długu wynoszącego oprócz procentow 2,881 rub. 1 kop. sr. i 13,393 rubli 64½ kop. assygn. naznaczono do targow terminy: 1szy 15, 2gi 17 i 3ci ostateczny 20 maja tego 1829 roku, życzący kupić ten majątek, zechcą przybydź do Magistratury Powszechney Opieki pomienionych dni na 11 godzinę zrana, i widzieć w niey przedającego się majątku inwentarz i warunki. Sekretarz Czarnucki.

---

1 Kommissya Sądowa Imiennym JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI na dniu 18 julii 1821 r. wypadłym Ukazem, do dzieł i długów JW. Konstancyi z Xiążąt Lubomirskich Hrabiny Rzewuskiey H. P. U. oddzielnie ustanowiona, skuteczniąc przepis tegoż Ukazu w punkcie 21 zakreślony, ma za powinność do publiczney podać wiadomości, że w roku zeszłym 1828 spraw likwidacyinych do regestru Sądowego weszłych w liczbie 82 osądziła; rozkazy tak JEGO IMPERATORSKIEY WYSOKOSCI WIELKIEGO XIĘCIA CESARZEWICZA jako też Rządzącego Senatu na podawane od różnych osób w sprawach likwidacyynych do tegoż Rządzącego Senatu prośby objaśnienia wymagające spełnienia zaskuteczniła, niemniey prośby stron, rapporta Administratorów, kommmunikacye juryzdykcyów w nastolne regestra zapisane, i numerów 637 składające zrezolwowała, czego dowodem są posyłane do JEGO IMPERATORSKIEY WYSOKOSCI miesięczne wiadomości, zgoła całąby likwidacyą długów wierzycieli i pretensorów, dotąd ukończyć mogła, gdyby z pomiędzy tych przeszło 20 zkomportowanych dokumentów objawione długi i pretensye do regestru Sądowego prawnym porządkiem dla rozpatrzenia i osądzenia wpisali, i do Kommissyi przynieśli. Działo się w mieście Ptowym Starym Konstantynowie na sessyi Sądowey. D. 20 febr. 1829 roku.

Zastępujący Prezesa Członek Kommissyi Wincenty Jezierski.

Członek Kommissyi i Kawaler Mikołay Popowski.

Członek Kommissyi Adam Siedliski.

Zastępca Członka Kommissyi Ignacy Kotkowski.

Zastępca Członka Wincenty Szyrma.

Zastępca Członka Kommissyi Józef Rutkowski.

Zastępca Członka Kommissyi Antoni Turowski.

---

1 Stosownie do zaleceń wyższey zwierzchności, domy w mieście Wilnie położone, zostające za rozmaitą należność skarbową pod zawiadywaniem Opieki Szlacheckiey Powiatu wileńskiego, będą się oddawać przez publiczną licytacyą w arędę na sessyach poobiednich w sali Sądu Ziem. Wileńskiego w dniach 20, 21 i 22 idącego mca marca; życzący mieć w arędzie takowe domy raczą w czasie i mieyscu oznaczoném na sessyach Opieki znaydować się, gdzie i o warunkach kontraktów powezmą wiadomość. Domy te są następujące: Jenerałowey Vietinghoff, Radcy Stanu Reszki, Assesora Sądu Gł. de Sztrunka, część domu Assesora Sądu Gł. Morawskiego, Półkownika Zienkowicza, Półkownika Andrejewa, Dworzanina Korwela, do-

ktora Klukowskiego, Starościny Zabłockiey, Kapitana i Assesora Jodziewiczow, Porucznika Wiszniewskiego z karczmą Szyszkinia zwaną, Regenta Nowickiego, obywatela Zafatego i część domu obywatelki Koczykowey. 1829 r. mca marca 6 dnia.

Zastępujący Marszałka Ptu Wileń. Prezydent Ziemski i Kawaler (podpisano) Gasper Hornowski.

Za zgodność Siemaszko Sekretarz.

---

1. Wypuszczają się w arędę lub zastaw folwarki należące do dziedzictwa JW. Marszałka Łappy następne: 1mo) Bojarele w Pcie Zawileyskim nad rzeką Zeymiano położony, od miasta Wilna o mil 7 odległy i 2do) folwark Wiktorynow w Pcie Wileń. położony o półtory mili od Wilna odległy, niemniey wypuszcza się w arędę Traktyer Topolka zwany, o cztery wiorsty za Zielonym mostem przy trakcie Wilkomierskim położony, ktoby życzył one zadzierżawić niech się zgłosi do niżey podpisanego w pałacu JW. Pusłowskiego mieszkającego, gdzie znaydzie wszelką tak względnie folwarków jako i traktyeru informacyą.

Michał Kotłubay Aktowy Regent Kommissyi Radziwiłłowskiey.

Wolno drukować Policmeyster Chrząstowski.

P r e n u m e r a t a.

Galerya obrazow życia ludzkiego czyli charaktery przez Amerykanina Waszyngtona Irwinga.

Mamy już podobne dzieła Teofrasta i P. *Labruyere*. Znać ludzkie charaktery, jestto znać drogę życia; bo przez nie poznajemy sposob osobisty myślenia i działania człowieka. W owych atoli dziełach zdania tak są treściste, głębokie, logicznie wypracowane, że nader mała liczba ludzi zaymuje się ich czytaniem. Są to szkielety umysłowe, odrażające martwą zdrętwiałością. A że większa liczba śmiertelników lubi przyjemności życia, nie rada więc zaymować się jałowém (podług ich mniemania) rozmyślaniem, żałując trwonić krótkich chwil bytu ziemnego.

Charaktery Waszyngtona Irwinga są wcale innego rodu. Wystawia on je w czynném działaniu osób żyjących, okraszając nadzwyczayną bystrością imaginacyi i piękném wysłowieniem. Ktoby się chciał nauczyć malować powabnie i trafnie wyrazami, niech się w dzieła Irwinga wczytuje, tego mistrza nadobney tey i trudney sztuki. Od pierwszey stronicy, owszem od pierwszego okresu przekona się czytelnik, że maluje tak dokładnie, iż zdaje się każdemu, jakby widział przed sobą rzeczywiście człowieka, albo jaką sprawę; jego cały charakter, lub jaki przedmiot. Talent nadzwyczayny!

Są w tych pismach uwagi moralne; ale te podobne do oszczędnych kropel rosy, spadających na przejęte skwarem słonecznym rośliny, i upragnione dobroczynnego odwilżenia.

Chlubi się z takiego płodu nowy rodzinny kray autora: Anglia, stara jego oyczyzna patrzy nań z zadumieniem, a czego czwarte wydanie dzieła tego w jednym roku jest dowodem; wszystkie zaś niemal narody europeyskie przekładają pisma te oryginalne, i nader powabne.

Takieto dzieło chce się pokazać przebrane po polsku: lecz żeby się pokazało, potrzebuje na nowy ubior wydatku. Składa się całe ze czterech tomów. Dwa, już wygotowane, zaczną się wnet drukować w drukarni B. Neumana. Prenumerata na dwa tomy spore rubli srebr. dwa. Przyymuje się u Glücksberga Typografa Uniwersytetu Wileńskiego, i osob łaskawych uproszonych. Wilno 3 marca 1829.

Józef Bychowiec b. Kapitan.

Wolno drukować. Wilno dnia 5 marca 1829 r. A. Powstański Prez. Kom. Cenz. Wileń. Radca Kollegialny.

---

1 Roku 1829 mca marca 1 dnia w upływie sześcio-niedzielnego czasu na przybycie kredytorow cywilnych, a także Komornikow próżnego oczekiwania, gdy z wszelkich od rozmaitych Klasztorow prośb, Sąd Podkomorsko Exdywizorski w majętności Bienicy czynność spełniający dośledza, że od summy kilkakroć sta tysięcy złotych wynoszącey, a tymże różnym Klasztorom przez zeszłych Tadeusza oyca Józefa i Kazimierza synow, oraz Barbarę w zamęściu Abramowiczowę córkę zawinioney z lat kilku w zaległości znaydują się nieopłacone procenta, które będąc objektem i funduszu do ułatwienia pierwszych potrzeb, gdy nieodbicie wymagały gotowemi pieniędzmi usatysfakcyonowania, to dało powod że Sąd ninieyszy w pierwszym swem zjezdzie dekretem odkładowym w roku przeszłym 1828 mca maja 21 dnia zakroczonym, zadeklarował wypłatę takowych zalegających procentow w powtórnym swojego sądownictwa zebraniu się jako w porze do spieniężenia się właściwszey; lecz kiedy zadzierżawione na ten przedmiot niektóre folwarki konkursowego majątku a dalsze w administracyi sądowey pozostałe, racyą inszych skarbowych wydatkow tę potrzebę uprzedzających w momencie ninieyszym powodem wyższego ilości numeru zaległościow skarbowych i duchownych objektem, podobnież własności skarbowey zaszczycających się, niżeli się spodziewać można było kompletnie usatysfakcyonowania onych okazując nie możność, wyradzają niezbędną potrzebą obmyślenia ku temu skutecznych i niezwłócznych środkow, w rzędzie których rozkład takowych zaległościow na kredytorow racyą podziału między ich dóbr konkursowych ku nayrychleyszey ich wypłacie przy dalszych wydatkach opłaty poszlin, herbowego papieru od waloru summ zrekognoskować się mających dla wzięcia dowodu na piśmie, o otrzymującey się na gruncie lokacyi i dalszych tey potrzebie towarzyszących, ile w teraznieyszym na pieniądze krytycznym czasie tymże wierzycielom stałby się uciążliwym, następnie oddanie tychże konkursowych dóbr w dalszą administracyą, pod zawiadowanie opieki Dworzańskiey nie tylko przynosiłoby teyże Magistraturze zamitrężenie, szczególnie jakie z rzeczy takowey administracyi wynikają w przedmiocie rozrachunkow, częstokroć na gruncie sprawdzać się powinnych, ale nadto oddalałoby się kredytorom i dziedzicom w objęciu ich sched pożądana prędka satysfakcya; więc ku załatwieniu tego naybliższy Sąd upatrując środek wypuszczenia w ogólności, lub szczególności konkursowych folwarkow w miarę wykazać się mającey potrzeby, w roczną lub też dwóletnią arędę, na takowy cel dnie 26, 27 i 28 dopiero

(*)

idącego miesiąca marca do licytacyi więcey dającemu na sessyi sądowey w majętności Bienicy w obecności stron, którėby bydź żądały odbywać się mającey przeznaczając, ku temu zamiarowi inwentacye urzędowe jakie już są sporządzone wespół z tabellami intrat ogółowych i szczególnych, tudzież punkta i warunki, na których ma bydź następny osnowany kontrakt, w każdym czasie do zakommunikowania ambientom sporządzić postanowiwszy, dla wiadomości życzących zadzierżawić konkursowe majętności Bienicy folwarki, tudziesz zakupić bibliotekę z xiąg francuzkich i polskich składającą się, niemniey miedz browarną z dwóch fundow, oraz dalsze artykuły gospodarskie, ażeby na powyższe termina w Sądzie ninieyszym jawili się przez trzykrotną przy gazetach awizacyą wezwać determinuje.

Jerzy Soroka Podkomorzy Oszm. Exdyw.
Michał Hryncewicz Sędzia Ziem. Bras. Exd.
Ignacy Houwalt Sędzia Grodz. Wileń. Exd.
Regent Jan Jachimowicz.

---

1 Niżey podpisany daję wiedzieć, że Opieka Szlachecka Powiatu Wileńskiego, postanowieniami swemi, nad potomstwem i funduszem po zabitym Karolu Sylwestrowiczu Deputacie pozostałym, za opiekunow Radcę Stanu i Kawalera Laudańskiego, Ignacego Sciepurę Sędziego Granicz. Wileń. i mnie niżey podpisanego przeznaczyła. A zatém upraszam tych, którzy mieli jakie interessa z nieżyjącym Sylwestrowiczem, ażeby ci raczyli udać się sami lub przez plenipotentow prawnie umocowanych, do opiekunow dla odebrania powierzonych papierow, jako też uspokojenia należności na rzecz nieletnich. Datt 1829 marca 5 dnia.

Takowe zawiadomienie jako opiekun i plenipotent podpisuję. Jan Zienkowicz Adwokat Subseliow Wileń. i Regent Gran. Wileń.

Wolno drukować. Wilno 5 marca 1829 r. A. Powstański Prez. Komit. Cenz. Wileń. Radca Koll. i Kawaler.

---

1 Ponieważ przyrzekłem wielu moim pacyentom przybydź osobiście do Mińska na kontrakty, że zaś niepodobieństwem iest abym wydalił się z Wilna, i opuścił tuteyszych moich pacyentow, uważam więc za powinność oznaymić osobom mojey pomocy potrzebującym, żeby były tak łaskawe i same do Wilna zjechały na kontrakta Sto Jerskie, gdzie spodziewam się stać użytecznym moją pomocą.

Przy tém mam honor oznaymić że xiążeczka przezemnie wydana o zachowaniu w stanie zdrowia zębów i dziąseł, znayduje się do sprzedania w Xięgarniach: P. Glucksberga i P. Zawadzkiego. Cena exemplarza złł. 2. Wilno, dnia 4 marca 1829 r.

N. Löffler Dentysta approbowany.
Wolno drukować Policmeyster Chrząstowski.

---

1. Podaje się do wiadomości, że w roku teraz idącym marca 6 d. przez jednego Obywatela w mieście Wilnie w Domie pod Nrem zdeymując rękawiczkę z prawey ręki, przypadkiem z palca zsunięty i zatracony został pierścień brylantowy, średniey wielkości, owalney figury, puklasty, wody doskonałey, ognia dosyć wiele okazujący; wzdłuż mający trzy kamyczki większe, dochodzące wielkości grochu; z obu zaś końców dwa nieco mnieysze w teyże prostości; w boku zaś tych, po obu stronach na całym pierścieniu brylanciki małe gęsto osadzane. Ktokolwiek znalazł i ma, uprasza się naymocniey, ażeby zgłosić się raczył do domu JW. JXiędza Prałata i Kawalera Dmuchowskiego, na ulicy Zamkowey położenie mającego, a tam uzyszcze pełne wynadgrodzenie, od mającego zostawione sobie polecenie, któremu i pierscień ten dobrze znajomy. Dat marca 8 dnia 1829 roku.

Wolno drukować Policmeyster Chrząstowski.

---

1. Franciszek Konstantynowicz przed kilku miesiącami dostawszy się na kunszt stolarski u mnie niżey podpisanego z dnia 5 na 6 teraźnieyszego marca nocną porą okradł mnie w pieniądzach 9 rubli sr. zegarek srebrny i inne sprzęty, jako to: płaszcz sukna ciemno szaraczkowego, surdut takiegoż koloru, spodnie czerkasowe, spodnie szaraczkowe i t. d. Pomieniony złoczyńca będąc przyjęty przezemnie, złożył papiery w ręku moim dowodzące rodowitość z miasta Dyneburga obłożone safianem czerwonym, i one podstępnie na powrót odzyskawszy uciekł. Jego przymioty są następne: wzrostu miernego, podług metryki przy nim będącey, wieku ma lat 19, włos ciemny i kędzierzawy, twarz sucha i ospowata, oczy czarne, wąs świeżo wysypany. Niżey podpisany uprasza pomienionego złoczyńcę dostawić do Policyi Miasta Wilna. Pisan 1829 marca 7 dnia.

Antoni Makucewicz.

Wolno drukować Policmeyster Chrząstowski.

---

2. Sąd Taxatorsko-Exdywizorski na domiar satysfakcyi wierzycielom JWW. Stanisława i Klary z Abramowiczow Radziszewskich przeznaczony i od dnia 16 stycznia teraźnieyszego 1829 roku w majętności Lebiedziewie trwający, zaymując się rozpatrzeniem objawionych do massy stosunków i rozbiorem ogólney konkursowey sprawy, zawiadamia interessowane strony, iż wyrok swóy w dniu 20 idącego miesiąca marca ogłosi. 1829 roku marca 1 dnia.

Justyn Chomski Sędzia Ziem. P. Wiley. Exdy.
Tadeusz Dmochowski Pods. Z. Pin. i Kawaler.
Kazimierz Alexandrowicz Prezydent Ziem. Brasł. i Exdywizor.

---

2. Sąd Zieniski powiatu Nowogródzkiego, wzywa W. Franciszka Krzywkowskiego Skarbnego b. Ptu Nowogródzkiego, i Mateusza Dołmackiego odstawnego Wachmistrza, do wysłuchania Dekretow oczewistych śledztwiennych w tym Sądzie zapadłych, pierwszego w dniu 25 lutego 1829 roku z Guberskim Grodzieńskim Kaznaczejem W. Zachą i ze Skarbem Monarszym. Drugiego dnia 2 augusta 1828 roku o swobodę Familii Dołmackich z Obywatelami Nowogródzkiego powiatu Józefem Rajeckim b. Sędzią Grodzkim Nowogródzkim, oraz W. Maciejem Terajewiczem Komornikiem dziedzicem majętności Skrobawa. Dat 1829 lutego 26 dnia.

Sędzia Wierzbowski.
Regent Dąbrowski.

Wilno dnia 8 marca v. s. 1829 roku.

Kopia rezolucyi Kommissyi dla urządzenia interessów Radziwiłłowskich Nay wyższą wolą ustanowioney w dacie 7 marca roku 1829 przy N. 14,807 nastałey.

Po wysłuchaniu przedstawienia Zastępcy Prokuratora massy Radziwiłłowskiey, W. Józefa Karczewskiego, w dniu 2 ter. mca podanego i prośby na Imie Monarsze jednoczasowie wniesioney, z dołączeniem oświadczenia na exdywizyą dóbr massy Radziwiłłowskiey podług opinii Komitetu JWW. Ministrów 7 febr. 1828 roku Nay wyżey utwierdzoney, toż prośb od Kredytorów, a mianowicie przez W. Jana Kottwicza, Adwokata Sądu Gł. Wileńskiego, w imieniu JW. Alexandry Hrabini Branickiey, Damy Orderu ś. Katarzyny większego Krzyża, Mistrzyni Dworu zastawney possesorki dóbr Głębokiego i Zamizarza: przez W. Stanisława Kozakiewicza Adwokata Subseliow Wileńskich i Kandydata oboyga praw, w imieniu JWW. Stanisława i Wiktora Jabłońskich, Podkomorzych Powiatu Słuckiego, Wincentego Uzłowskiego Chorążego tegoż Powiatu, Wincentego i Konstancyi Bohdanowiczow Sędziow Granicznych Powiatu Nowogródzkiego, zastawnych possesorow folwarku Borek, Cielewicz i Horodzieja; przez W. Bonifacego Wołodźkę, jako opiekuna nieletnich Petersenow, sukcessorow po zeszłym JW. Janie Petersenie, zastawnych possesorow folwarku Kudzinowicz, przez W. Wincentego Hryniewicza Porucznika b. woysk polskich, w imieniu W. Magdaleny Więckiewiczowey, possesorki zastawney folwarku Sałtanowszczyzny, na dniu 5 tegoż miesiąca marca złożonych, oraz przez W. Dominika Szklennika, Adwokata Sądu Gł. Wileń., w imieniu W. Juliana Wołodźki Sztabs-Rotmistrza woysk Rossyyskich, zastawnego possesora folwarku Buda-Hreska na dniu 6 podaney, i przedstawienia Komitetu Kredytorów dnia tegoż przyniesionego z dowodzeniem, iż Prokuratorya oświadczać exdywizyą, jako niemająca do tego potrzebnego umocowania nie może, i po przeyrzeniu załączonych dowodow, gdy się okazuje, iż *nayprzód* Naywyżey utwierdzoném Komitetu JWW. Ministrów w dniach 10 januaryi i 7 februaryi 1828 roku nastałém, a przy ukazie Rządzącego Senatu dnia 13 kwietnia tegoż roku objawionem postanowieniem zalecono pod punktem *A*: „na termin przez „Opiekę przeznaczony wezwać wszystkich zastaw„nych i wszelkiego tytułu wierzycieli i preten„sorow z tém, ażeby oni przez dobrowolne z O„pieką i między sobą umowy, przystąpili do o„trzymania satysfakcyi nabyciem na dziedzictwo „dóbr Radziwiłłowskich," *pod punktem C.* „Gdy„by i potém Opieka znalazła niemożność korzyst„nego uskutecznienia projektowanych umow do„browolnych, w takim razie celem bezzwłócz„nego umorzenia długow prywatnych massy u„mocnić ją do oświadczenia w Guberniach Litew„skich exdywizyi, dla podziału między kredyto„rami dóbr nieruchomych" *pod punktem H:* „we„spół z oświadczeniem przez Opiekę exdywizyi, „Kommissya Radziwiłłowska wezmie w wiedzę „swoję wszystkie dobra, pod exdywizyą podcho„dzące, i do jey ukończenia, za pośrednictwem „Prokuratoryi od Opieki ustanowioney i za wia„domością Wierzycieli, będzie zbierała dochody „z dóbr takowych, zresztą rozumie się samo przez „się, iż pod to prawidło niepodchodzą dobra z „pod exdywizyi wyjęte pod literą *D* oznaczone, „to jest: 1) prawem Ordynacyi Xięciu Antonie„mu Radziwiłłowi przynależne. 2) zostające pod „załogiem i sekwestrem za dług Skarbowy. 3) Do„bra, jakie przez Xięcia Dominika Radziwiłła od„dane zostały w posiadłość dożywotnią matki „Xiężniczki Stefanii Radziwiłłówny, równie i „innym osobom dobra, na mocy praw dożywot„nich posiadającym, oraz na mocy Ukazu z dnia „17 kwietnia 1818 roku, już wyprzedane." *Powtóre*, skutkiem takowego postanowienia Prokuratorya massy Radziwiłłowskiey, na rozpoczęcie układow z Wierzycielami wszelkiego tytułu w imieniu opieki przeznaczywszy dzień 15 grudnia upłynionego 1828 roku, na termin takowy tychże Wierzycieli przez gazety wezwała, a następnie toż wezwanie w dniu 6 stycznia ter. roku z zadeklarowaniem czasu na ten przedmiot po dzień 1 marca ponowiła. *Potrzecie*, Opieka JW. Hrabiney Wittgensztein, czyniąc ku temu potrzebne ze strony swojey rozporządzenia w poleceniu dnia $\frac{1}{2}\frac{8}{8}$ grudnia za N. 285, Prokuratoryi danêm, wyraziła *w punkcie* 1: „iżby odtąd we „wszystkich swoich czynnościach Prokuratorya „odnosiła się wprost do JW. Hrabiego Wittgen„szteyna, w okolicznościach zaś, gdzie współdzia„łanie dalszych Opiekunów okaże się bydź po„trzebnem, sam Hrabia kommunikować się z ni„mi będzie," *w punkcie* 2: „iż jeśliby niechęć „lub ociąganie się wierzycieli miały bydź przy„czyną bezskuteczności żądanych ze strony mas„sy układow, lub mało objawiającego onych po„stępu, w takim razie Prokuratorya massy wey„dzie do Sądu Kommissyi z przedstawieniem o„świadczającém exdywizyą na zasadach i regu„łach decyzyą Komitetu Ministrów dnia 7 fe„bruaryi Naymiłościwiey zatwierdzoną, przepi„sanych; krok ten wszakże ostateczny, nie ina„czey przez Prokuratoryą massy uczyniony bę„dzie, jak za wyraźnem danêm jey w tey mierze „przez Hrabiego Wittgensztyna zaleceniem." *Po czwarte* oprócz jeneralney plenipotencyi oboyga Hrabiow Wittgenszteynów do działania we wszelkich wypadkach i interessach massy tyczących się 1828 9bra 27 w Izbie Cywilney Sądu Głównego St. Petersburgskiego, na osobę W. Antoniego Kożuchowskiego sporządzoney, oraz osobnego pisma samego Hrabiego Wittgenszteyna dnia 16 febr. roku ter. datowanego, nadaną uprzednią W. Kożuchowskiemu władzę utwierdzającego; nadto tenże JW. Hrabia Witgenszteyn w poleceniu dnia 20 febr. ter. roku Jeneralney Prokuratoryi massy Radziwiłłowskiey danêm wyraził: zważając, iż zagajone z Wierzycielami massy Radziwiłłowskiey układy nieodpowiadają zamierzonemu celowi przez Naywyższy Ukaz z dnia 7 februaryi 1828 roku, a tém samém ogłoszenie Taxy i Exdywizyi wieczystey nieuchronném czynią, z mocy sobie służącey w myśl postanowienia Opieki z dnia $\frac{1}{2}\frac{8}{8}$ grudnia 1828 roku N. 285 poleca Prokuratoryi takową Taxę i Exdywizyą wieczystą na prawidłach w Ukazie wskazanych natychmiast ogłosić i o tém wszystkich

Członków Opieki zawiadomić. *Popiąte* Jeneralny Pełnomocnik JWW. Hrabiów Witgenszteynów W. Antoni Kożuchowski, pismem dnia 2 praesentium za N. 97 Jeneralney Prokuratoryi, oświadczyć Exdywizyą i o tém Kommissyi przedstawić polecił. Skutkiem czego Zastępca Jeneralnego Prokuratora W. Józef Karczewski toż oświadczenie pod datą dnia 2 praesentium sporządziwszy, takowe przy przedstawieniu teyże daty za N. 164 Sądowi Kommissyi złożył, oraz przyjęcia do akt i zaskutecznienia prośb temże przedstawieniem objętych, prosił, a tak z rzeczy powyżey opisaney okazuje się: 1) Iż warunki postanowieniem Komitetu JWW. Ministrów 1828 februaryi 7 nastałém objęte, których wykonanie poprzedzać było powinno deklaracyą Exdywizyi, a w skutku tego i zajęcie dóbr teyże Exdywizyi uległych, w wiedzę Sądową, nie zostały bez należytego wypełnienia; albowiem Opieka stosownie do punktu *A* rzeczonego postanowienia na termin przez się oznaczony 15 grudnia 1828 r. ogłoszeniem przez Gazety do wiadomości stron insteressowanych podaném, wezwała wszystkich zastawnych i wszelkiego tytułu Wierzycieli i Pretensorów, ażeby oni przez dobrowolne z Opieką i między sobą umowy, przystąpili do otrzymania satysfakcyi nabyciem na dziedzictwo dóbr Radziwiłłowskich, a następnie pismem Jeneralney Prokuratoryi 1828, grudnia 19/31 za N. 285 danem, przelewając na osobę JW. Hrabiego Wittgenszteyna moc wszelkiego w imieniu jey wrzeczy następnych z Wierzycielami układow działania; stosownie do Naywyższych Ukazow praw i przepisow, Prokuratoryą we wszelkich jey czynnościach odnosić się wprost do JW. Hrabiego Wittgenszteyna obowiązała, a w razie jeśliby niechęć lub ociąganie się Wierzycieli, miały bydź przyczyną bezskuteczności żądanych ze strony massy układow, lub mało obiecująo onych postępu; weyść do sądu Kommissyi z przedstawieniem o Exdywizyą na zasadach, decyzyą Komitetu JWW. Ministrów przepisanych, nie inaczey wszakże, jak za wyraźném w tey mierze JW. Hrabiego Wittgensteyna zaleceniem, Jeneralney Prokuratoryi poleciła. 2. Lubo Komitet wierzycieli, i samiż niektórzy kredytorowie w podanych do Sądu pismach donoszą: iż w traktowaniu układow tyle i tak ważnych ze strony Plenipotenta JWW. Hrabiów Wittgenszteynów napotkali trudności, że takowe układy przez żaden sposob do końca doprowadzone bydź nie mogły, i to za powod do zatrzymania Exdywizyi i dalszych skutków decyzyi Komitetu JWW. Ministrów stawią. Gdy jednak tąż decyzyą pod punktem *C.* Jeśliby Opieka znalazła niemożność korzystnego uskutecznienia projektowanych umów dobrowolnych, tęż Opiekę do oświadczenia Exdywizyi umocowano, takowe zatém oświadczenie bezpośrednio od opinii sameyże Opieki zależąc, niewymaga uprzedniego i osobnego ze strony Sądu o obiawionych w traktowaniu trudnościach decydowania. 3. Do przedsięwzięcia ninieyszego kroku wedle wyrazow pisma Opieki 1828, grudnia 19/31 Prokuratoryi danego, JW. Hrabia Wittgenszteyn jako mąż właścicielki massy i współ-opiekun, otrzymawszy od Opieki dostateczne i niezaprzeczone upoważnienie, przy jednoczasowém w tey mierze Prokuratoryi daném poruczeniu, mocy oświadczenia Exdywizyi i dopomnienia się dalszych skutkow Naywyżey utwierdzonego Komitetu JWW. Ministrów postanowienia, zaprzeczoney sobie mieć nie może, owszem z osoby swey i w osobach Członków Opieki prawnie działać, jest mocen. 4) Przez wyraźne polecenie oświadczenia exdywizyi od JW. Hrabi Wittgenszteyna dnia 20 lutego t. r. Prokuratoryi dane, jak się stało zadość zastrzeżeniu w punkcie drugim pisma Opieki do teyże Prokuratoryi 1828 grudnia 19/31 danego uczynionemu, tak toż JW. Hrabi Wittgenszteyna polecenie oznaczając zdanie i wolą Opieki, dostateczném do oświadczenia Exdywizyi jest umocowaniem, i chociaż przeciw onemu ze względu nieformalności, i dalszych wnioskow ze strony Komitetu i samych Wierzycieli przedstawiono rozmaite zarzuty, lecz gdy Naywyżey potwierdzonym Komitetu JWW. Ministrów postanowieniem, do oświadczenia exdywizyi, potrzebując tylko deklarowania się Opieki, w jakiey ono formie ma bydź objawione, nie przepisano. Gdy toż za upoważnieniem Opieki JW. Hrabiego Wittgenszteyna deklarowanie się jest wyraźne i niewątpliwe, a zarzut uchybienia formalności wypełnienia Naywyższey woli postanowieniu Komitetu JWW. Ministrów objawioney zwlekać i zatrzymywać nie może. Dla tego Sąd Kommissyi postanawia: *naprzód* stosownie do Naywyżey utwierdzonego pod dattą 7 febr. 1828 r. postanowienia Komitetu JWW. Ministrów wniesione exdywizyi oświadczenie na zasadach tegoż postanowienia i na dobra w niém wyszczególnione przyjąć i do akt wprowadzić zalecić, oraz ogłoszenia onego przez Gazety dozwolić. *Powtóre*, lubo rzeczonym postanowieniem pod punktem *H.* wespół z oświadczeniem przez Opiekę exdywizyi wziąć w wiedzę swoją wszystkie dobra pod exdywizyą podchodzące, Kommissyi poruczono; gdy jednak Prokuratorya w punkcie 1szym przedstawienia swojego, przez wzgląd na termina kontraktowe i na niedogodności, któreby z niedotrzymania tych terminow dla wierzycieli zastawnych wyniknąć mogły, prosi, ażeby rozpoczęcie nadal rachunkow z dóbr pod exdywizyą podpadających przywiązać do terminow w opisach wyrażonych, to jest: w dobrach Wileńskiey, Mińskiey i części Grodzieńskiey Gubernii od ś. Jerzego, a w powiecie Brzeskim i obwodzie Białostockim od śgo Jana teraźn. roku; *w punkcie zaś drugim* taż Prokuratorya żąda zostawienia jeszcze na rok jeden w dzierżawie tych wierzycieli zastawnych, których termina kontraktowe są oznaczone w prawach o ś. Jerzym, pod warunkiem wnoszenia przez ten jeden rok tych tylko całkowitych dochodow, które przy obrachowaniu addytamentow wykazane były, *i nakoniec w punkcie trzecim*, aby Sąd uczynił rozporządzenie względem zastaw tych wierzycieli, którzyby wniesienia gotowizną rzeczonych intrat odmówili, a mianowicie, iżby przez nich posiadane majątki massy, wolno było komu innemu na tychże kontraktach wydzierżawić. Gdy takowe żądania przy zastosowaniu się, o ile na teraz można, do Naywyższych rozporządzeń, obok ubezpieczenia dochodow z dóbr exdywizyi uległych, łączą dogodność dla wierzycieli i jako skutek woli Opieki są doniesione, przeto rozpoczęcie nadal rachunkow z tychże dóbr do terminow kontraktowych, jakie dla kogo w opisach zastawnych są oznaczone, przywiązać, oraz zawierać z kredytorami zastawnemi na rok jeden następny układy o zostawienie ich przy posessyi

roczney, nie inaczey, jak za upewnieniem odpowiedniey należney opłaty, a dobra posiadane przez tych wierzycieli, którzy do takowego układu nie przystąpią, na następujących dopiero kontraktach komu innemu wydzierżawić Prokuratoryi massy dozwolić, z tém jednakże ostrzeżeniem: iż takie umowy nie wprzód nabędą mocy i otrzymają exekucyą, aż w Sądzie Kommissyi złożone i potwierdzone zostaną i że takowe z dóbr namienionych dochody, nie inaczey jak wedle punktu *h* postanowienia Komitetu JWW. Ministrów pod wiedzą i dyspozycyą Sądu Kommissyi za wiadomością kredytorów bezpośrednio wnaszane będą. Że nakoniec dobra, z których possesorowie zastawni, nie wniosą do Kommissyi wyrachowanych i należnych dochodow, od terminow kontraktowych umowami oznaczonych, w roku teraźnieyszym nadchodzących, odięte im zostaną: *Potrzecie*. Gdy ku wypełnieniu dalszych prawideł postanowienia Komitetu JWW. Ministrow potrzebne od Prokuratoryi tabelle i wiadomości, dobra, oraz ich naturę, i addytamentowe osobnemu przeznaczeniu podległe opłaty, wykazujące, złożone nie są, przeto do przedstawienia onych Sądowi, wraz po odbytych mińskich i nowogródzkich kontraktach, Prokuratoryą zobowiązać, i do uskutecznienia tego wykonania dalszych postanowienia Komitetu JWW. Ministrów prawideł, oraz rozwiązania szczególnych Komitetu wierzycielskiego i samych kredytorow żądań, niemniey uczynienia stosownego w tém rozporządzenia zamieścić i o tém przez Gazetę Kuryera Litewskiego Stronom interessowanym dać wiedzieć — *Nakoniec*, gdy dobra prawami dożywotniemi zawiedzione, powodem zostawania wżyciu dożywotnikow, a ztąd exekwujący się przez nich dożywotniey possesyi od zaięcia pod Exdywizyą, i w wiedzę Kommissyi wyłączone zostały; a jako po ustałym życiu JO. Teofili zGraffow Morawskich Xiężney Dominikowey Radziwiłłowey, rozwiedzioney Jenerałowey Czerniszeff, te, które były w jey posiadaniu, będąc przez uwolnienie od dożywocia oswobodzone, i do Rządu dóbr zpod Exdywizyi wyłączonych nie należąc, lubo zajęcia w wiedzę Sądową i pod Exdywizyą niewątpliwie podlegają; gdy jednak ku temu Sąd ninieyszy niema szczególnego Wyższey Władzy upoważnienia; przeto o tém, gdzie należy raportem przedstawić i o ninieyszym postanowieniu Prokuratoryi Massy Radziwiłłowskiey i Komitetowi Kredytorow oraz stronom objawić (w protokule podpisali) Antoni Łappa Kommissarz Prezydujący. Mikołay Abramowicz. Eustachy Zabiełło. Jerzy Zajączkowski. Jan Sylwestrowicz Kommissarze.

Za zgodność z protokułem,
Ludwik Czernihowski Sekretarz.

W początkach objęcia massy Radziwiłłowskiey w zawiadywanie Opieki, jakkolwiek taż massa przewyższała wartością swoją wszelkie jey długi, te jednak dla samego ich ogromu nie mogły bydź zniesione przez wypłatę ich gotowemi pieniędzmi. Nie było innego środka zadość uczynienia wierzycielom, jak albo przez urzędową taxę dóbr i rozdzielenie ich między wierzycieli lub przez dobrowolną tychże dóbr wyprzedaż. Gdy dla mnogości processow w owym czasie ciążących na massie, koley exdywizyi daleką zaspokojenia wierzycieli ukazywała drogę, a szczęśliwa i umiejętna wyprzedaż dóbr zadość czyniła celowi; Opieka przeto wziąwszy za powód, że w postępie czasu ciągle rosnące procenta od summ ręcznych, a opłacane w przewyższającym stosunku od summ zastawnych, postawią massę, acz dostateczną, w stanie jey zachwianym; dla zapobieżenia tedy pomnażaniu się długow przez rosnące procenta i wydobycia istotnych dochodow i szacunku zasłanianych przez zastawnych wierzycieli, uprosiła u Tronu pozwolenia przedaży dóbr na dziedzictwo w czasie małoletności dziedziczki Stefanii z Xiążąt Radziwiłłow teraźnieyszey Hrabiny Wittgenstein. Zastawni wierzyciele, którzy w każdém zdarzeniu pierwszą przed innemi pretensorami z praw należną dla siebie wywodzą satysfakcyą, mieli otworzoną sposobność pierwsi ją też otrzymać. Wszakże postępowanie ich naymniey odpowiedziało powziętym nadziejom. Pretensorówie massy w znaczney liczbie przez nabycia pozbawili massę dóbr swobodnych, a zastawni wierzyciele pobierając dochody znacznie przewyższające prawne procenta i na swóy obracając pożytek, czyniąc oraz szacunek istotny dóbr przez siebie dzierżanych dla ogółu wierzycieli bezkorzystnym, przez nieprzystąpienie do nabycia dóbr, stawili już Massę u kressu, pozbawioną wszelkiey możności zadość uczynienia wierzycielom swoim i opłacenia długu skarbowego. Postrzegłszy Opieka, że tak korzystny dla obiedwóch stron środek przez winę wierzycieli zastawnych chybionym został, przedstawiła do Tronu niezbędną konieczność ogłoszenia na Massie Radziwiłłowskiey wieczystey dóbr Exdywizyi w Cesarstwie Rossyyskiem, a konkursu w Królestwie Polskiem. Na to miała szczęście otrzymać Naymiłościwsze zezwolenie w Ukazie dnia 7 lutego 1828 r. Dobrotliwy MONARCHA w troskliwości swojey o dobro stron obiedwóch, dla zapewnienia wzajemnych dogodności gospodarskich, do których Sąd w wyrokach swoich niemógłby się wszędzie stosować, raczył dozwolić, aby uskutecznienie Exdywizyi poprzedziły układy dobrowolne, o wyprzedaż nie tylko dóbr pod zastawą będących, ale nadto poźnieyszym Ukazem przychylić się do wyprzedaży dóbr zajętych hypoteką długu skarbowego. Stosownie zatém do tey Naywyższey woli i Dobrotliwych MONARSZYCH zamiarów Opieka JW. Stefanii z XX. Radziwiłłow Hrabiney Wittgenstein determinowawszy dzień 15 grudnia roku zeszłego za pośrednictwem Sądu Prześwietney Kommissyi w awizacyach publicznych przez gazetę trzykrotnie z dnia 15 września ogłoszonych, wezwała na ten termin dzierżawców zastawnych dóbr Massy i wszelkiego innego rodzaju wierzycieli: aby przez dobrowolne z Opieką i między sobą układy, do wzięcia satysfakcyi w nabyciu dóbr przystąpili. Prokuratorya widziała się bydź zmuszoną ponowić tę awizacyą na dniu 6 stycznia r. t. Lecz gdy wierzyciele w małey liczbie należności swoich do Wilna przybywszy, *żadnych wprzódy między sobą niemając umów*, mimo wyraźnego warunku w Ukazie Naywyższym pod literą A położonego, przychodząc traktować poosóbno, bez ogólnego zebrania się, bez poprzedniczego porozumienia się, bez zastanowienia się nad własném i Massy położeniem, a nawet wierzyciele zastawni stawiąc za zawadę tak wzajemnie sobie, jak

)*(

wierzycielom ręcznym zastawy swoje, gdy Massa dóbr wolnych prawie nie posiada, strudnili wszelkie umowy, mogące w myśl punktu C wyż rzeczonego Ukazu przez *korzystne układy* upoważnić Opiekę do oddalenia wieczystey taxy i Exdywizyi. Owszem przez zapisane w Aktach Sądu Kommissyi Oświadczenia dowiedli, że przybywali koleyno jedynie dla dopełnienia formalności, którą, rokowali sobie, zasłonić dobra będące w ich dzierżeniu od zajęcia na mocy Ukazu w wiedzę Kommissyi, tudzież zapewnić nadal dla siebie dochody od lat tylu pobierane, z wielkim uszczerbkiem Massy i wierzycieli ręcznych. Gdy więc znikło wszelkie podobieństwo dostąpienia pożądanych korzyści z dobrowolnych układow i uniknienia Exdywizyi, a dalsze jey odłożenie zagraża bezpieczeństwu tak długu Skarbowego, jakotež wierzycieli prywatnych, Prokuratorya zatém, otrzymawszy stosowne w imieniu Opieki polecenie, oświadczeniem ninieyszém taxę i Exdywizyą wieczystą, dla sprawiedliwych i prawnych Massy wierzycielów, na zasadach opinii Komitetu PP. Ministrów Naywyżey dnia 7 lutego 1828 r. potwierdzoney, uroczyście oświadcza, a co do ogłoszenia konkursu w Królestwie Polskiem, jeżeli Opieka uzna potrzebę korzystania z pozwolenia sobie w tey mierze danego, natenczas nieomieszka o tém w poźnieyszym czasie wnieść do Sądu Prześwietney Kommissyi swoich żądań. Kiedy jednak otworzyła się nadzieja, że po ogłoszeniu Exdywizyi dadzą się uprzątnąć zawady, które dotąd naymocniey bieg układow dobrowolnych tamowały, kiedy niektórzy wierzyciele w wielokrotnych odezwach do pełnomocnika JJWW. Hrabiów Wittgensteyn, oświadczyli życzenie i gotowość przystąpienia do środkow, mogących oddalić doprowadzenie do skutku Exdywizyi; przeto Opieka uczyniła w tym celu wszelkie będące w jey mocy ułatwienia. Prokuratorya w osobném przedstawieniu do Sądu Prześwietney Kommissyi prosiła o ich wykonanie, a pełnomocnik wszedł do Kommitetu wierzycieli ze stosownėm w tey rzeczy wniesieniem. Dat w Wilnie roku 1829 mca marca dnia drugiego. Pełniący obowiązki Jeneralnego Prokuratora Józef Karczewski.

Roku 1829 miesiąca marca 7 dnia. Skutkiem rezolucyi Sądu Kommissyi na interessa Radziwiłłowskie Naywyższą wolą w mieście Wilnie ustanowionego, dnia dzisieyszego, na podaną przez W. Józefa Karczewskiego, pełniącego obowiązek Jeneralnego Prokuratora Massy prośbę, pod N. 14807 nastałey, takowe Oświadczenie ad Acta Sądu pomienioney Kommissyi wpisane zostało. Przyjąłem i że jest w aktach świadczę.

Michał Kotłubay aktowy Sądu Kommissyi Regent.